

ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ЕВОЛЮЦІЯ ПРАВИЛ ЗМАГАНЬ НА РІЗНОВИСОКИХ БРУСАХ

Гутніченко П.О.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. У статті розглядаються еволюційні процеси зміни правил змагань на різновисоких брусах у жінок. Встановлено позитивний вплив їх зміни на підвищення складності виконання.

Ключові слова: правила змагань, різновисокі бруси, гімнасти.

Актуальність. Спортивна гімнастика постійно розвивається: ускладнюються вправи, збільшується кількість елементів у комбінаціях, підвищується виконавча майстерність спортсменів, удосконалюється композиція. Ще зовсім недавно за виконання складного елемента навіть з великими похибками спортсмен міг одержати досить високу оцінку. Зараз же, коли подібні елементи в комбінаціях зустрічаються досить часто, вимоги до високоякісного виконання абсолютно всіх елементів (у тому числі складних і надскладних) різко зросли. Видовищний ефект при цьому досягається лише легкістю виконання, широтою рухів, оригінальними знахідками в оформленні. Та й саме поняття «складний елемент» у нашій уяві змінилося. Часто дуже важким на перший погляд, виявляється щось не відразу зрозуміле, несподіване, що порушує наші звичні, традиційні представлення про ті чи інші елементи. Глибже вникнувши в сутність таких рухів-новинок, розібравшись в них, багато гімнастів незабаром використовують їх у своїх комбінаціях.

Масове виконання складних елементів пришло до того, що їх стали включати в комбінацію в «щільних» з'єднаннях, без «розведення» простими. У сучасну повноцінну комбінацію обов'язково варто включити виконання оригінального елемента чи з'єднання. Дуже високі вимоги пред'являються до зіскоків, що повинні бути композиційно зв'язані з попередніми елементами.

Мета статті полягає у спостереженні за розвитком вправ на брусах та порівнянні складності елементів протягом ХХ сторіччя.

Методи дослідження: вивчення, аналіз і узагальнення даних літературних джерел. За основні носії інформації було прийнято дані науково-історичної літератури та сучасних джерел.

Результати дослідження та їх обговорення. У таблиці 1 наведені результати аналізу зміни складності виконання гімнастичних вправ на різновисоких брусах за останні тридцять років.

Аналіз показав, що у зміст вправи на різновисоких брусах входять:

- підйоми чи оберти в упорі;
- підйоми розгином;
- махові елементи в стійку на руках;
- елементи з обертанням навколо подовжньої осі (піруети);
- елементи з обертанням навколо поперечної осі (сальто);
- елементи зі зміною хвату і напрямку (перельоти).

Помітно різноманітнілася композиція вправ за рахунок модифікацій великих оборотів, що підказано чоловіками на поперечині. Унікальними є перельоти Ткачева і сальто Делчева, показаними вперше О. Давидовою, М. Філатовою, Н. Шапошніковою, опанували багато закордонних гімнасток. Широко представлені обороти назад з перемахом ноги нарізно: «штальдер» чи з перельотами в стійку на руках. Особливо ефектні повороти в стійці на 360° чи на 540°. Наскоки з розбігу перемахом ніг нарізно поштовхом об нижню жердину стали штампом. Тому добре спостерігався інший початок комбінації, наприклад напівмахом у різному хваті з вису на верхній переверот у стійку на руках з поворотом навкруги (Д. Макнамара). Ускладнилися зіскоки. Їх виконували після великого оберту назад (подвійне сальто назад у групуванні, сальто назад з подвійним піруетом) дугою з верхньої (з поворотом навкруги і сальто назад, сальто вперед), обертом назад з упору на верхній (з поворотом на 360°), сальто назад з піруетом із присіду на верхній. У комбінаціях лідерів мінімум два складних перельоти чи сальто, великі оберти, контрастні переходи з жердини на жердину, повороти і перехоплення. Домінує «чоловіча» техніка. Цікаво, що Н. Юрченко, досить росла гімнастка, уміло справляється з великими обертами, доводячи можливість оволодіння елементами, що доступні в основному мініатюрним спортсменкам. Але для

Таблиця 1

Складність виконання гімнастичних вправ на різновисоких брусах у 1978—2004 р.р.

Назва елемента	Група складності		
	1978 р.	1982 р.	2004 р.
Початок вправ: Вис кутом підйом розгином	A	A	A
Підйом двома	A	A	A
Стрибок на н.ж у вис кутом з поворотом на: — 180° — 360°	A C	A B	A B
Стрибок на в.ж у вис з поворотом на: — 180° — 360°	A C	A B	A A
З розбігу переліт через н.ж у вис на в.ж	B	C (без опору о н.ж)	B
З розбігу стійка на руках на н.ж — через згин (з поворотом на 180°) — через згин (з поворотом на 360°) — прямим тілом	C — —	— — C	B C Д
Сальто вперед над н.ж у вис на в.ж	C	C	Д
Отмах у стійку на руках — з поворотом на 180° — 360° — 540°	B C C —	B C C —	B B C Д
З упору на в.ж отмах з поворотом на 360° у вис на в.ж (Чеславська)	C	C	C
З упору на н.ж (обличчям або спиною до в.ж) отмах назад, сальто вперед у вис на в.ж (Радохла)	C	B	Д
З упора на в.ж отмах назад, сальто вперед у вис на в.ж (Команечі)	C	C	Е
Оборот не торкаючись жердини в стійку (перешмиг) — 180° — 360° (Крекер) — 540°	C C — —	B B C —	C C Д Е
Оборот не торкаючись жердини – сальто вперед у вис на тій же жердині (Хіндорфф)	—	C	Е
Оборот не торкаючись на н.ж спиною до в.ж – сальто вперед у вис на в.ж (з поворотом на 180о) (Хоркіна)	—	—	Д
Великий оборот назад (вперед) — 180° (Келлеровский хват) — 360° — 540°	— — — —	C C — C (не в стійку)	B B C Д
На в.ж обличчям до н.ж махом вперед переліт на н.ж у стійку на руках (Пак) — 180° — 540° (не в стійку)	— —	— —	Д Е
На в.ж великим махом вперед переліт спиною вперед через в.ж у вис (Ткачев)	—	C	Д
На в.ж великим махом вперед поворот на 180° – сальто вперед ноги нарізно у вис на в.ж (Делчев)	—	C	Д
Великим оборотом вперед: — сальто вперед в вис — кутом (ноги нарізно) — прямим тілом	— — —	C — —	C Д Е

Назва елемента	Група складності		
	1978 р.	1982 р.	2004 р.
Оборот назад не торкаючись ноги нарізно у стійку на руках (Штальдер)	С	С	С
— 180°	С	С	С
— 360°	—	С	Д
На н.ж махом назад закласти ноги нарізно — переліт у вис на в.ж	—	С	С
Оборот назад не торкаючись закласти ноги разом — стійка на руках	—	С	Д
— 180°	—	С	Д
— 360°	—	С	Е
Перешмиг на н.ж. — переліт сальтом назад у вис на в.ж (зрив)	С	С	С
Штальдер — сальто назад в вис на в.ж. (Яротська)	—	—	С
Оборот назад поставити—зняти ноги у стійку на руках	—	В	С
— 180°	—	С	С
— 360°	—	С	Д
— 540°	—	—	Е
Зіскоки:			
Дуга з поворотом на 360°	В	В	А
Дуга сальто (кутом)	С	С	В
— 180°, 360° (кутом)	—	С	С
— 540°	—	—	Д
З великого оборота назад — сальто назад (кутом, бланжом)	—	В	А
— 180°, 360°	—	В	В
— 540°, 720°	—	С	С
— 900°	—	—	Д
— 1080°	—	—	Е
Подвійне сальто назад	—	С	В
— кутом	—	—	С
— бланжом	—	—	Д
— з поворотом на 360°	—	—	Е
— 720°	—	—	Г
Потрійне сальто назад	—	—	Г
З великого оберта вперед — сальто вперед	С	В	А
— кутом	—	С	А
— 180°, 360°	—	—	В
— 540°, 720°	—	—	С
Подвійне сальто вперед (180°)	—	—	Д
— кутом (180°)	—	—	Е
З великого оборота, перешмига, штальдера – сальто назад	С	С	С
Оборотом назад в упорі – зіскок прогнувшись з послідуєчим сальто назад (Мухіна)	—	С	С
— 180°	—	С	Д
— 360°	—	С	Ф
— подвійне сальто назад (без повороту)	—	С	—
Поштовхом ніг об в.ж сальто назад у групуванні з поворотом на 360°, 540°	—	В	—
Поштовхом ніг об в.ж сальто назад у групуванні з поворотом на 720°	—	С	—
Поштовхом ніг об в.ж подвійне сальто вперед чи назад	—	С	—

цього, безперечно, треба мати відмінно розвинуті фізичні якості і гарну техніку.

На Кубку світу 1982 р. у фінальних змаганнях виконували такі вправи на брусах:

1. М. Гнаука: оберт назад з упору в стійку; великий оберт назад; сальто Делчева; перемахом ноги нарізно, обертом з вису переліт на нижню; з упору отмах у стійку з поворотом на 180° ; отмахом назад з вису лежачи переліт кутом над верхньою у вис; отмах у стійку з поворотом на 180° з опусканням у вис лежачи на нижній; отмах з нижньої і підйом махом назад у стійку на верхній; з упору стоячи зігнувши зіскок дугою з поворотом навкруги і сальто назад зігнувши.

2. Н. Юрченко: наскок ноги нарізно над нижньою без опори; переліт Ткачева; сальто Делчева; великі оберти; «штальдер»; зіскок сальто з поворотом на 720° .

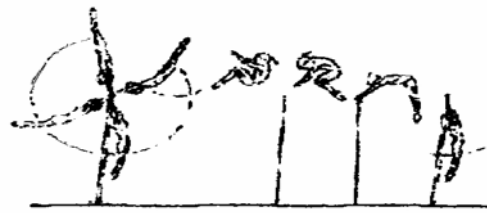
3. О. Бичерова: сальто вперед ноги нарізно у вис; отмах у стійку з поворотом на 180° ; великий оборот назад, переліт Ткачева; оберт у стійку; «штальдер»; зіскок подвійне сальто назад у групуванні.

На Кубку світу 2005 р. в особистій першості виконувались наступні вправи:

1. Анастасія Лукін: переліт з н.ж на в.ж, закладка з поворотом на 180° , «келлер», «штальдер» 180° , Гінгер бланжом, Пак, зіскок-подвійний бланж.

2. Ганна Павлова: переліт через н.ж. у вис на в.ж., оберт 540° , «келлер», оберт вперед 360° у зворотній хват, поворот на одній руці на 360° , сальто вперед ноги нарізно в вис, Пак, «перешмиг», зіскок-подвійний бланж.

Нижче наведені приклади деяких елементів виконаних гімнастками:

Сальто - Гейгер

Переліт Гінгер

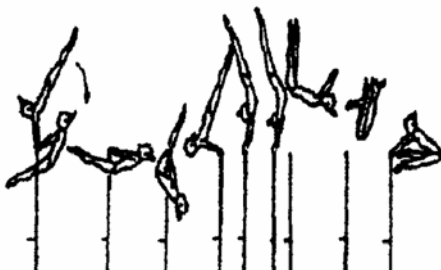
Штальдер

Зіскок: сальто Команечі

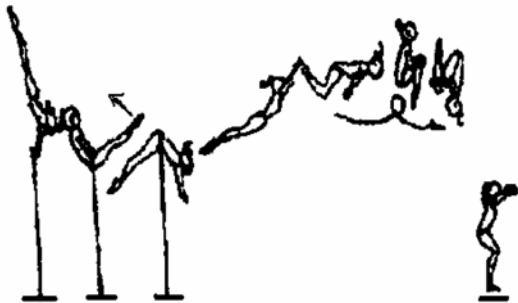
Переліт Ткачова

Переліт Хіндорфф

Зіскок: подвійне сальто назад

Зіскок: Мухіна

Висновок. За останні роки техніка виконання вправ на різновисоких брусах суттєво наблизилась до техніки виконання вправ на перекладині у чоловіків. Зміна правил змагань сприяє підвищенню виконавської майстерності гімнасток.

Список літератури

1. *Смолевский В.М.* Кубок Мира-82 // Гимнастика: Выпуск первый. — Москва: Физкультура и спорт, 1983.
2. *Правила соревнований.* — Москва: Физкультура и спорт, 1978.
3. *Правила соревнований.* — Москва: Физкультура и спорт, 1978.
4. *Правила соревнований.* — Москва: Физкультура и спорт, 2004.

Надійшла до редакції 16.10.2007

Гутніченко П.А. Эволюция правил соревнований на разновысоких брусьях.

В статье рассматриваются эволюционные процессы изменения правил соревнований на разновысоких брусьях у женщин. Установлено позитивное влияние их изменения на повышение сложности выполнения упражнений.

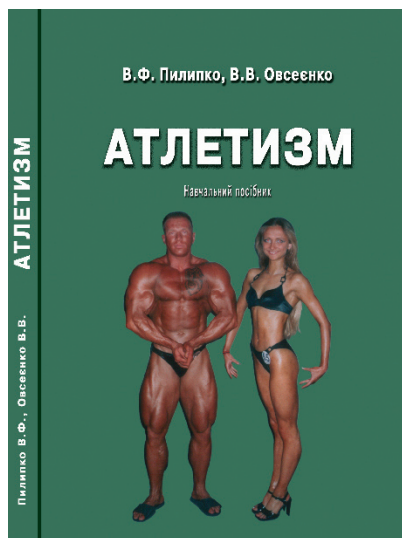
Ключевые слова: правила соревнований, разновысокие брусья, гимнасты.

Gutnichenko P.A. Evolution of rules of competitions on squared beams.

In article evolutionary processes are considered of change of rules of competitions on the raznovisokih squared beams at women. The positive influencing is set of their change on the rise of complication of implementation of exercises.

Keywords: rules of competitions, raznovisokie squared beams, gymnasts.

Нова книжка

- П32 Пилипко В.Ф., Овсєненко В.В.
Атлетизм: Навчальний посібник. — Харків: «ОВС», 2007. — 136 с.
ISBN 966-7858-48-0.

Навчальний посібник написаний відповідно до навчальної програми загального курсу «Атлетизм» для студентів інститутів фізичної культури та факультетів фізичного виховання педагогічних університетів.

Книга рекомендована студентам, магістрам та викладачам фізкультурних навчальних закладів.

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих
навчальних закладів фізичного виховання і спорту
(лист № 14/18.2-1664 від 12.07.2005 р.)